

PIENI OPAS METALLINETSINTÄÄN

kuva Petri Anttonen

Metallinetsintä ei ole Suomessa luvanvaraista muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Joitakin lakeja ja sääntöjä tulee kuitenkin tuntea ja noudattaa:

Etsintä on luvanvaraista:

- muinaisjäännösalueella,
- luonnonsuojelualueella,
- pihapiirissä
- viljellyllä pellolla

Suosittelavaa on kysyä aina maanomistajan lupa metallinetsintään.

Kerää aina nostamasi roskat asianmukaiseen paikkaan ja peitä kaivamasi kuopat.

Löytötavara

- On löydetty esine, joka on nuorempi kuin 100 vuotta
- Löytötavaraa koskee löytötavaralaki (778/1988)
- Löytötavaralaki edellyttää, että löytötavaroista on ilmoitettava omistajalle tai ne on toimitettava poliisille
- Löytäjä saa pitää sellaisen vähäarvoisen löytötavaran, jonka omistajan selvittäminen on kohtuuttoman vaikeaa. Vähäarvoisena löytötavarana pidetään 20 euron arvoista tavaraa, jolla ei ilmeisesti ole omistajalle erityistä käyttö-, tunne- tai muuta henkilökohtaista arvoa

Sotaromu

II maailmansodan varustuksia ei ole suojeltu muinaisjäännöksinä, mutta niitä koskee joukko muita lakeja.

- Monessa taistelukohteessa on yhä ihmisjäännöksiä, jolloin niiden kaivelu rikkoo hautarauhaa.
- Sen lisäksi kaikki sotaromu on lain mukaan puolustusvoimien omaisuutta.

- Sotakohteissa saattaa myös olla räjähtämättömiä ammuksia, jotka muodostavat turvallisuusriskin.
- Ennen sotakohteen kaivamista on suositeltavaa olla yhteydessä museoviranomaisiin ja puolustusvoimiin.

Jokamiehenoikeudet

- Jokamiehenoikeudet kuuluvat kaikille
- Jokamiehen oikeudet koskevat vain yksittäisiä henkilöitä ja pieniä ryhmiä, suuremmalle joukolle on kysyttävä lupa maanomistajalta
- Vahvasti suosittelemme kysymään aina maanomistajan luvan, kun harrastat metallinetsintää muualla kuin omilla maillasi
- Maanomistajan voit selvittää katsomalla kiinteistötunnuksen esimerkiksi Museokartasta tai kansalaisen karttapaikasta ja tiedustelemalla kiinteistön omistajatietoja maanmittauslaitokselta.

Metallinetsintä ja muinaismuistolaki

Mikä on muinaisjäännösalue?

Muinaisjäännösalue muodostuu kiinteästä muinaisjäännöksestä ja sen suoja-alueesta. Kiinteät muinaisjäännökset ovat ihmisen toiminnan synnyttämiä arkeologisia kohteita ympäristössämme. Ne kertovat menneisyyden elämästä, kuten esimerkiksi työstä, asumisesta, liikkumisesta ja kuolemasta. Osa muinaisjäännöksistä on ympäristössä helposti nähtävissä kuten kiviröykkiöt, linnavuoret ja uhrikivet. Osa on kätkössä maan pinnan alla kuten asuin- ja työpaikat ja maahan kaivetut haudat. Veteen liittyviä yleisimpiä muinaisjäännöksiä ovat hylät ja vesirajojen rakennelmat. Lisää kiinteistä muinaisjäännöksistä löydät esimerkiksi Arkeologisen kulttuuriperinnön oppaasta:

<http://akp.nba.fi/>.

Muinaismuistolaki (295/1963) rauhoittaa kiinteät muinaisjäännökset. Kiinteällä muinaisjäännöksellä ja sen suoja-alueella ei saa kaivaa maata ilman lain nojalla annettua lupaa. Muinaismuistolain mukaan muinaisjäännös on rauhoitettu heti löytymishetkellään. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä joko maassa tai vedessä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös tai jos esineen löytöpaikalla on kiinteää muinaisjäännöstä osoittavia merkkejä, on työ keskeytettävä eikä paikkaan saa enempää kajota. Lisäksi asia on viipymättä saatettava Museoviraston tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten.

- Museoviranomainen suosittelee 200 metrin etäisyyttä tunnettuun muinaisjäännökseen, koska useimmiten muinaisjäännösten tarkkaa maanalaista laajuutta ei tunneta. Usein ne ovat alustavaa arviota laajempia tai esimerkiksi moniosaisia. Suositus suojaa harrastajaa epähuomiossa rikkomasta muinaismuistolakia

Kiinteät muinaisjäännökset löytyvät Museoviraston ylläpitämästä kulttuuriympäristön palveluikkunasta osoitteesta www.kyppi.fi -> arkeologiset kohteet

Museokartasta pystyy tarkastelemaan kohteita kartalla:
www.kartta.museoverkko.fi

Muinaisesine

Muinaisesine on 100 vuotta tai sitä vanhempi, jonka omistajaa ei tunneta.

Muinaisesine voi olla kokonainen tai esineen osa.

Muinaisesine on muinaismuistolain perusteella viipymättä toimitettava Museovirastolle tai ilmoitettava välittömästi museoviranomaiselle. Löydetyn esineen omistus ratkeaa muinaismuistolain mukaan.

Mitä teen, kun löydän irtaimen muinaisesineen?

1. Älä puhdistu esinettä. Puhdistamalla voit vahingossa tuhota tärkeää tietoa, vaikkapa soljen takana olleen tekstiilijäänteiden. Älä myöskään itse ryhdy käsittelemään esinettä esimerkiksi öljyllä.
2. Älä kaivele enempää sen löytöpaikkaa. Koska esineen löytöpaikalla saattaa olla asuinpaikka, hauta tai muu muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös, sitä ei tule kaivella enempää.
3. Ilmoita tiedot löytyneestä esineestä Museoviraston ilmoituspalvelu **Ilppariin**. Esinelöydön merkityksen arvioinnin kannalta mahdollisimman tarkka tieto löytöpaikasta ja sen olosuhteista on olennaisen tärkeä. Merkitse Ilpparissa, haluatko lahjoittaa esineen Suomen kansallismuseon kokoelmiin vai tarjota sen lunastettavaksi.
4. Odota ohjeistusta tai lähetä esine suoraan Museovirastoon Ilpparin tietojen kanssa. Kirjaa lähetyksen mukaan Ilpparissa näkyvä ilmoituksen numero (esim. ILM10052) sekä löydön numero (esim. LÖY300056). Lähetä paketti osoitteella Sturenkatu 2a, 00510 Helsinki. Sinun ei tarvitse itse maksaa postikuluja, kun ilmoitat postiin, että kysymys on asiakaspalautuksesta. Museoviraston asiakaspalautussopimuksen tunnus on 610146 (sitä voidaan kysyä postissa). Lähetettäessä jalometallilöytöjä, kuten erityisesti koruja, otetaan yhteys Museovirastoon ja sovitaan löydön toimittamisesta erikseen.

Muinaisesineitä ei saa kaivella mielin määrin. Nyrkkisäännöt, milloin kyseessä on mahdollisesti kiinteä muinaisjäännös ja kaivelu on lopetettava:

- Yleensä yksi muinaisesine riittää
- Pellossa kaksi lähekkäin löytynyttä esinettä
- Tummaski värjäytynyt tai hiilinen maa
- valkoiseksi palaneita luunmuruja

Ilmoitus- ja palautepalvelu Ilppari

www.kyppi.fi/ilppari

- Ilpparin kautta kansalaisten on mahdollista ilmoittaa löytämiään esineitä Museovirastolle.
- Kirjautumalla ilmoituspalveluun voit löydön ilmoittajana seurata mm. tunnistamiseen ja löydön lähettämiseen liittyviä toimenpiteitä kohta kohdalta. Lisäksi ilmoittaja voi käydä ilmoituskohtaisesti keskustelua museoviranomaisen kanssa.

Mitä teen löytämilleni kolikoille?

Sataa vuotta vanhemmat, maaperästä tai vedestä löytyvät rahat ovat lain tarkoittamia muinaisesineitä. Kaikki tällaiset rahalöydöt ilmoitetaan Museovirastoon ilmoituspalvelu Ilpparin kautta.

Rahakammio vastaa valtakunnan tasolla numismatiikasta eli rahojen tutkimuksesta ja tunnistamisesta. Sen arkistoihin yritetään tallettaa tiedot kaikista rahalöydöistä ja niiden löytöpaikoista Suomessa tutkijoiden ja kansalaisten käytettäväksi. Yksittäiset rahalöydöt talletetaan useimmiten Rahakammion kokoelmiin. Jos löydetty raha on osa laajempaa löytöjen kokonaisuutta, se talletetaan todennäköisimmin osaksi arkeologisia kokoelmia.

Lahjoitanko löydön vai tarjoanko sen lunastettavaksi? Muinaismuistolain tarkoittaman muinaisesineen löytäjän on tarjottava löytönsä lunastettavaksi. Lunastettavaksi tarjoamisen sijaan löytäjä voi myös lahjoittaa löydön. Tieto löytäjästä tallentuu arkiston tietoihin. Jos Museovirasto ei ota löytöä vastaan tai lunasta sitä, eikä siirrä lunastusoikeuttaan, löytö palautuu löytäjälle.

Mitä tarkoittaa esineen lunastaminen?

Muinaismuistolain mukaan Museovirastolla on oikeus lunastaa muinaismuistolain tarkoittama muinaisesine Suomen kansallismuseon kokoelmiin tai siirtää lunastusoikeutensa jollekin muulle museolle tai laitokselle. Kaikkia muinaisesineiksi arvioituja esineitä ei lunasteta. Jos esine päätetään lunastaa, siitä maksetaan korvaus. Korvausta määriteltäessä otetaan huomioon esineen laatu. Laatua arvioitaessa pohditaan esineen merkitystä historiastamme kertovana esineenä. Muinaisesineistä ei makseta erityistä löytöpalkkiota, jollei siihen katsota olevan syytä. Löytöpalkkio liittyy yleensä löytötavaralainsäädännön tarkoittamiin esineisiin.

Esineiden säilytys:

Kostea rauta ja orgaaniset materiaalit kuten puu, luu ja kangas säilytetään kosteana muoviin käärittynä ja viileässä. Muut metallit ja löydöt säilytetään kuivina. Löytö pakataan kuljetuksen ajaksi siten, että se ei pääse liikkumaan tai rikkoutumaan. Esimerkiksi salpapusitit, rypistetty paperi ja tukeva pahvilaatikko ovat hyviä pakkausmateriaaleja.

Sopivia materiaaleja kannattaa kantaa maastossa mukana. Tällaisia ovat esimerkiksi silkkipaperi, kannelliset pahvilaatikot, pumpuli tukimateriaaliksi ja uudelleen suljettavat muovipussit.

Miksi löytöpaikan paikkatieto on tärkeä?

Tiedot muinaisesineiden löytöpaikoista pyritään tallettamaan mahdollisimman tarkasti Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin mm. arkeologista tutkimusta varten. Myös tieto niistä esineistä, joita ei ole lunastettu Museoviraston tai museoiden kokoelmiin, pyritään tallettamaan arkistoon löytöpaikkatietoineen. Löytöpaikan sijaintikoordinaatit voi selvittää maastossa GPS-laitteella tai myöhemmin esimerkiksi Maanmittauslaitoksen Karttapaikka -palvelussa.

Palvelu löytyy osoitteesta

kansalaisen.karttapaikka.fi/kartanhaku/osoitehaku.html

Koordinaatit ilmoitetaan ETRS-TM35FIN-muodossa.

Miksi löytöpaikka on tärkeä?

Metalliesineen löytöpaikka voi olla myös kiinteä muinaisjäännös tai muu arkeologinen kohde. Metallinetsinnän yhteydessä on hyvä katsoa, mitä paikalla on nähtävissä. Lisäksi on hyvä ottaa talteen tai valokuvata mahdollisia muita löytöjä kuten esimerkiksi keramiikanpaloja. Maata ei tule kaivella lisää tiedon hankkimiseksi. Tiedot kaikista havainnoista on hyvä kirjata Museoviraston kysymyslehteen. Arkeologin on lisäksi arvioitava löytöpaikka. Arviointi voi viedä aikaa, sillä maastossa tarkastamisen lisäksi asian selvittäminen voi edellyttää esimerkiksi erilaisten historiallisten asiakirjojen tarkastelua.

Yhteystietoja ja osoitteita

Kainuun Museon arkeologi

Tapani Rostedt

puh. 044 7100507

tapani.rostedt@kajaani.fi

Ilmoitus- ja palautepalvelu Ilppari www.kyppi.fi/ilppari.

Arkeologisen kulttuuriperinnön opas <http://akp.nba.fi/>

Museoviraston ylläpitämä kulttuuriympäristön palveluikkuna www.kyppi.fi -> arkeologiset kohteet

Museokartta www.kartta.museoverkko.fi

Kansalaisen karttapaikka

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>

Lähteet:

Museovirasto, Metallinetsintä ja muinaisjäännökset: harrastajan opas